

Valoa pihalle

Pimeä aika paljastaa pihavalaistuksen puutteet. Nyt on hyvä hetki pohtia, miten pihan turvallisuutta ja tunnelmaa voisi parantaa.

1] Millainen on hyvä pihavalaistus?

Vaikka ympärillä olisi säkkipimeää, pihalla ei tarvita paljon valoa. Yleisin virhe onkin laittaa ulos yksi isotehoinen ja väärin kohdistettu valaisin. Liian kirkas lamppu luo kovan kontrastin ja häikäisee pimeässä.

Sen sijaan tarvitaan useita, teholtaan öljylamppua vastaavia valaisimia. Näin ulkotilasta tulee sopivasti valaistu, kodikas ja kutsuva pihapiiri.

Sopiva valomäärä löytyy kokeilemalla. Sähkö- ja valaistusalan yritykset lainaavat valaisimia pientä korvausta vastaan.

Pihavalaistuksessa kannattaa käyttää mielikuvitusta, mutta välttää ylilyönnejä. Valaisimia ei pidä suunnata naapuriin tai ajotielle, eivätkä ne saa häikäistä ketään. Valaisimessa tulisi olla häikäisy suoja.

2] Mitkä paikat pihassa vaativat valoa?

Tärkeimpiä kohteita ovat pihatie, ulko-ovien edustat, portaat, kulkureitit tontilla, oleskelualueet ja leikkipaikka.

Turvallisuutta ajatellen valaisimia pitäisi olla joka puolella taloa, jotta murtovarkaat pysyisivät loitolla.

Ajoväylät valaistaan, jotta liikkuminen niin autolla, pyörällä kuin kävellenkin olisi turvallista. Talon numerovalo auttaa vieraita ja hälytysajoneuvoja löytämään perille.

3] Millaisia vaihtoehtoja valaistukseen löytyy? Pihatiet ja laajat alueet valaistaan pollarein ja pylväsvalaisimin. Liiketunnistimella toimiva heti syttyvä valo sopii autokatokseen, autotalliin ja ulkovarastoon.

Ulko-oven valaisimelle paras paikka on oven yläpuolella sisäänkäyntikatoksen katossa, jotta kuljija itse ei varjosta oven lukkoa ja kahvaa. Vaihtoehtona on asentaa sisäänkäynnin läheisyyteen seinävalaisin.

Pinta-asennetut seinävalaisimet soveltuvat myös avoterassin valaisuun. Katetun terassin kattorakenteeseen käyvät riippuvalaisimet.

Markkinoille on tullut lisää ulkotiloihin soveltuvia sisustuksellisia vaihtoehtoja, esimerkiksi pöytävalaisimia ja isoja lattiavalaisimia. Ulkovojojakin varten voidaan laittaa himmentimet.

Muurivaloja löytyy upotettuna tai pinta-asennettuna. Kasvit, kivet tai muut pihan kauniit yksityiskohdat voi tuoda esiin alhaalta ylöspäin osoittavin spottivalaisimin.

4] Mihin led-listat käyvät?

Esimerkiksi julkisivun voi valaista räystään alle asennetun led-listan avulla. Se antaa valoa alaspäin seinälle ja kulkureiteille. Led-nauha sopii myös parveke- tai porraskaiteisiin.

5] Milloin ja miten työ kannattaa tehdä?

Syksyllä ja talvella havaitsee hyvin pihavalaistuksen tarpeet ja puutteet. Mahdolliset kaivutyöt kaapeleiden asennusta varten tehdään sulan maan aikana.

Jos piha on kumpuileva tai malliltaan erikoinen, kannattaa pyytää avuksi ammattilainen: arkkitehti, puutarhasuunnittelija tai sähköalan asiantuntija.

Edullisinta on toteuttaa pihavalaistus jo talon rakennusvaiheessa. Vaikka kaikkia va-

laisimia ei sijoitettaisikaan paikoilleen heti, johdotus on syytä vetää ja varata tontille tarpeeksi sähköä.

Jos kyseessä on vanha tai valmis piha, puutarhan uudistuksen yhteydessä kannattaa hoitaa myös valaistusasiat. Maakaapelin upotus on melko vaivatonta. Suojaputki on syytä laittaa.

Mieti mitä valaiset, avaruutta ei kannata valaista.

Markkinoilla on myös tee-se-itse-vaihtoehtoja. Heikkovirtakaapeloinnit ja asennukset (esimerkiksi 12 tai 24 V) saa tehdä itse.

6] Mitä suunnittelu ja toteutus maksavat?

Valaistussuunnittelijat ovat erikoistuneet laatimaan kokonaissuunnitelmia, joissa valon kaikki mahdollisuudet otetaan huomioon ja tuodaan esille. Suunnittelutyöhön kuuluu valaisimien ulkonäkö päivin ja öin, haluttu valaistustaso, valon määrä, värinvalinto ja valon väri.

Tekniset ratkaisut määrittelee sähkösuunnittelija ja asennuksista vastaa sähkömies.

Tavanomaisen omakotitalon pihan valaistussuunnitelman teettäminen maksaa muutamasta sadasta eurosta yli tuhanteen euroon. Hintaan vaikuttavat suunnitelman laajuus ja tarkkuus.

Kustannuksissa säästää, jos miettii etukäteen omat toiveet ja tarpeet. Säästöä tuo myös, jos kaivaa itse ojan sähkömiehelle valmiiksi ja täyttää sen työn jälkeen.

7] Miten valojen ohjaus tapahtuu?

Laitteita on paljon, mutta yleisimpiä ovat hämäräkytkimet, kellokytkimet ja liikkeen-

tunnistajat. Hämäräkytkimellä valot syttyvät siinä hämärässä kun halutaan. Liiketunnistin nimensä mukaisesti tunnistaa liikkeen, jolloin valot syttyvät automaattisesti. Usein liiketunnistin ja hämäräkytkin on yhdistetty toisiinsa eli valo syttyy liikkeestä pimeällä.

Yleisin ajastin valojen ohjaukseen on pistorasiakello, jonka avulla valo toimii ajastettuna ajankohtana. Kellokytkimessä on myös satunnaisohjelma, joka satunnaisesti kytkee ja katkaisee valoja asetetun ohjelman sisällä. Yleensä tätä ominaisuutta käytetään, että saadaan koti tai mökki näyttämään asutulta, vaikka ollaankin poissa.

Tavallisen kokoiseen omakotitaloon saa jo 5 000 euron laiteinvestoinnilla melko kattavan tietokone-ohjatun IHC-järjestelmän (Intelligent House Control) ohjaamaan ulko- ja sisävaloja. Asennus sekä kaivu- ja johdotustyöt tuovat lisäkustannuksia.

8] Miltä pihavalaistuksen tulee näyttää?

Kannattaa valita saman valaisinperheen valaisimia tai samaa väriä ja materiaalia. Näin lopputulos on yhtenäinen. Talon ja pihan tyyli on hyvä ottaa huomioon: huippumodernit pihavalaistimet eivät välttämättä sovi vanhaan pihapiiriin.

Luontoa vasten tumma valaisinrakenne on parempi valinta kuin valkoinen.

9] Mitä muita vaatimuksia valaisimille on?

Ulkovalaisimien pitää olla sään-, iskun- ja pölynkestäviä. Kosteusluokituksen IP23 on sateenpitävä, IP44 roiskeveden pitävä.

Niin sanotut pakkaslamput kestävät Suomen talvessa ja tuottavat eniten valoa. Myös kytkimien soveltuvuus ulkokäyttöön on tarkistettava pakkauksesta. **///**

● **Asiantuntijana** diplomi-insinööri Kari Sirén, www.sahkotekniikka.fi. Lähteenä myös www.kodinvalaistus.fi, www.lampputieto.fi, www.suomela.fi, Suomen Valoteknillinen Seura ry, Viherympäristöliiton julkaisu nro 11: Kotipihan valaistusopas.

Säästä sähköä – joulunakin

VALONLÄHTEENÄ käytetään yhä enemmän energiatehokkaita lamppeja, kuten energiansäästölamppuja (pienloisteputkia) ja led-lamppuja. Pitkäikäiset ja vähän energiaa kuluttavat ledit ovat yhä suosituimpia, kun niiden valoteho paranee.

Hämärä- ja kellokytkimet, himmentimet sekä liikeilmaisimet säästävät sähköä. Jouluvalojakaan ei kannata pitää koko ajan päällä. Valojen sammuttaminen yöksi ja päivänvalon aikaan vähentää kulutusta. Kellokytkimen käyttö kannattaa selvästi. LED-sarjojen kulutus on vain

murto-osa esimerkiksi vastaavien hehkuvalolampujen kulutuksesta.

Esimerkki: Perinteiset koristevalot sytytetään 6.12. ja niitä pidetään päällä jatkuvasti 15.3. asti. Valojen käyttö maksaa noin 35 euroa. Kellokytkimellä ajastettujen (8 h/vuorokausi) valojen käyttö maksaa samassa ajassa 12 euroa.

Led-valosarjan vastaavat summat ovat noin 3 euroa (24 h päällä) ja ajastettuna noin euron.

● **Lähde:** Motiva